

قانون پیمه اجباری
خسارات وارد شده به شخص ثالث
و از حوادث ناشی از وسایل نقلیه
در حق کفالت

مؤلفان

محمدصادق شیخوند

وکیل پایه یک دادگستری

و

دانش پژوه مقطع دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی

حکیمه انصاری رامندی

وکیل پایه یک دادگستری

سرشناسه	: شیخوند، محمدصادق، ۱۳۶۵ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه در نظم حقوقی کنونی/ مولفان محمدصادق شیخوند، حکیمه انصاری رامندی
مشخصات نشر	: تهران: جاودانه: جنگل، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۳۶۵ ص: ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸۶۹۸-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: حقوق بیمه - ایران
موضوع	: Insurance law - Iran
موضوع	: شخص ثالث (حقوق) - ایران
موضوع	: Third parties (Law) - Iran
موضوع	: بیمه مسوولیت- قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: Liability insurance- Law and legislation - Iran
موضوع	: تأمین خسارت - ایران
موضوع	: Indemnity - Iran
شناسه افزوده	: انصاری رامندی، حکیمه، ۱۳۶۳ -
رده بندی گره	: KMH ۹۹۸
رده بندی دی‌جی	: ۳۴۶/۵۵۰۸۶
شماره کتابشناسی فا	: ۶۱۴۸۳۰

عنوان کتاب: قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه در نظم حقوق کنونی
مولفان: محمدصادق شیخوند، حکیمه انصاری رامندی
ناشر: جاودانه - جنگل
ناظر فنی: رضا خسروان
صفحه آرا: ماریا بحری نژاد
نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۹
قطع و تیراژ: وزیری - ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸۶۹۸-۹

تلفن سفارشات چاپ: ۰۲۱-۶۶۴۹۵۲۷۵

دفتر فروش تهران: ۰۲۱-۶۶۹۵۵۶۴۳ - ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵

دفتر فروش اصفهان: ۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۰۵ | دفتر فروش رشت: ۰۱۳-۳۳۲۶۵۱۱۳

www.jangal.com

کلیه حقوق این اثر محفوظ است.

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۳	بخش نخست: کلیات
۱۰۷	بخش دوم: حقوق و تعهدات بیمه‌گر و بیمه‌گذار
۲۰۷	بخش سوم: حصر و تعهدات صندوق
۲۴۳	بخش چهارم: سازمان و ساختار
۲۷۵	بخش پنجم: نسبت به سایر نهادهای دستگاه‌های مرتبط
۳۲۵	بخش ششم: مقررات کبریا
۳۳۵	بخش هفتم: مقررات نهائی
۳۳۷	منابع و مأخذ
۳۴۱	پیوست‌ها

www.ketabo.com

مقدمه

در رابطه با اهمیت تخلفات و حوادث ناشی از رانندگی سخن بسیار است. اما، چه سخنی رساتر و بی‌پایان‌تر از بیان شیوا و سلیس استاد گرانقدر "شادروان استاد دکتر امیرناصر کاتوزیان" نه چنین اشاره داشته‌اند: «دنایای پیوسته کنونی همه را به گونه‌ای در مسیر خود می‌برد. ماهی اتومبیل و رانندگی و حمل و نقل سرانجام به کشور ما نیز رخنه کرد و بیش‌تر هم ناهای جوامع صنعتی غرب را به وجود آورد. امروز حوادث ناشی از رانندگی در مرز سرگرمی‌های اسفبار ساکنان شهرهای بزرگ شده است. کمتر خانواده‌ای است که از آن و به‌دلیل خطرناک تاکنون آسیبی ندیده باشد یا به سبب آن خسارتی نرسانده باشد. اگر هر زیان دیده ناچار به اثبات تقصیر راننده و گرفتار تشریفات طولانی دادرسی‌ها و مدنی شود، آرامش اجتماعی به هم می‌ریزد و دیگر فرصتی برای سایر کارها باقی نمی‌ماند.»^۱

نقش اساسی و پر رنگ وسایل نقلیه موتوری که هر کدام خطری بالقوه را به همراه دارد از یک طرف و میلیون‌ها میلیون انسانی که روزانه در خیابان‌ها، جاده‌ها و ... مشغول به گذراندن امورات مختلف می‌باشند از طرف دیگر، سبب شده است که تصادفات رانندگی و به تبع آن خسارات جانی و مالی بسیاری که از این مسیر به جامعه بشری تحمیل می‌گردد، به دغدغه‌ای اساسی برای هر کشور و هر جامعه‌ای

۱- ناصر کاتوزیان؛ مجید غمami؛ لایا جنیدی، مسئولیت مدنی ناشی از حوادث رانندگی، ص ۱۸

بدل شود. اهمیت تلفات جانی بر خانواده قربانیان و همچنین چهره اجتماعی تصادفات که دربردارنده مخاطرات جدی برای نظم و صلح اجتماعی می‌باشد، سبب شده است که متخصصین امر در تمامی رشته‌های مربوطه پا به عرصه گذاشته و هرکس به سهم خویش در راستای کاستن از شدت فجایع ناشی از تصادفات قدم بردارد. در این میان، متخصصین رشته حقوق نیز همگام با سایر رشته‌ها سعی در نظم و نسق بخشیدن به این شبه جرم بی‌رحم و افسار گسیخته داشته‌اند. اما، راسی سهم حقوق‌دانان نسبت به این مهم چیست؟ بی‌شک، نقش آفرینی حق‌دانان و در مرتبه بعد، قانون‌گذاران در برخورد با جرایم و تخلفات رانندگی از دو منظر قابل توجه، نظر می‌رسد. گام نخست پیشگیری از تخلفات و جرایم ناشی از رانندگی از طریق تدبیر قوانین و مقررات بازدارنده و گام بعدی، اتخاذ تدابیری جهت کاستن از آزار و تبعات تحمیل شده بر زیان دیدگان حوادث رانندگی در راستای تحقق عدالت ماهی و شکای و کمک به حداقل رساندن آسیب‌های وارده به زیان دیدگان ناشی از حوادث رانندگی می‌باشد.

در نظام قانون‌گذاری ایران، چهار مقوله اصلی در خصوص حوادث رانندگی قابل احصاء است: نخست؛ لایحه قانونی بیمه خسارات شخص ثالث ناشی از وسایل نقلیه موتوری مصوب ۱۳۳۱/۰۸/۰۸ و لایحه قانونی متمم آن، مصوب ۱۳۳۱/۱۱/۰۸ دوم؛ قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب ۱۳۴۷/۱۰/۲۳ سوم؛ قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب ۱۳۸۷/۴/۱۶ و چهارم؛ قانون بیمه اجباری خسارات وارده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰.

"قانون بیمه اجباری خسارات وارده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰" که از تاریخ ۱۳۹۵/۳/۲۹ اجرایی گردید، نوآوری‌ها و مزایای فراوانی را به همراه داشته است. البته، هرچند که این قانون نیز همانند هر مقرره دیگری بدون نقص و کاستی نیست، اما، جسارت مقنن در ورود به برخی از

حوزه‌های دادرسی و مسئولیت مدنی و تعیین تکلیف نمودن پیرامون بسیاری از امور، نشان از عزم جدی در راستای تدوین قانونی بهتر و کامل‌تر در رابطه با موضوع حوادث ناشی از رانندگی داشته است.

به باور ما، مهم‌ترین نیاز در راستای تکمیل قانون مذکور، جمع‌آوری، شرح و نقد رویه قضایی و رویه حاکم بر شرکت‌های بیمه‌ای و صندوق تأمین خسارت‌های بدنی می‌باشد. چه، قانون بیمه اجباری مصوب ۱۳۹۵ از منظر رویه قضایی و رویه حاکم بر شرکت‌های بیمه‌ای و صندوق مغفول مانده و آن‌چنان که باید، مورد اعتنا و توجه قرار نگرفته است. پر واضح است که مسئولیت مدنی ناشی از حوادث رانندگی چه از نظر شرح رویداد، و چه از لحاظ اهمیت خسارت به بار آمده مهم‌ترین بخش مسئولیت مدنی است. با عنایت به این مهم، شایسته است که قانون مذکور در نظم حقوقی کنونی نیز مورد بررسی دقیق قرار گیرد. به همین دلیل، سعی نمودیم در حد توان و بضاعت علمی خویش، قانون بیمه اجباری خسارات وارده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰ را از منظر عملی و رویه‌ای بررسی و شرح و تفسیر نمودیم. ابتدا به چندین سال تجربه و رویارویی هر روزه با پرونده‌های مربوط به خسارات وارده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه، رویه قضایی و بعضاً رویه‌های حاکم بر شرکت‌های بیمه‌ای و صندوق را شرح داده و به بوته نقد بکشیم.

در کتاب حاضر، تا حد امکان از بحث‌های تئوری و نظری فاصله گرفته و بیشتر پیرامون مسائل جاری و امور مبتلا به مربوط به هر ماده صحبت شد. است اجتناب از طرح مباحث نظری و تئوری صرف در این کتاب به دلیل آن است که برای کان بسیاری در باب مسائل تئوری و نظری مربوط به خسارات وارده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه قلم زده‌اند و با وجود آثار مذکور چندان ضرورتی به تکرار مسائل و موضوعات پیش گفته به نظر نمی‌رسد. به بیان دیگر، رسالت کتاب حاضر، جمع‌آوری و شرح مسائل حقوقی مربوط به هر ماده در راستای دستیابی به متنی است که حتی الامکان، موضوعات را از منظر عملی و نه نظری بررسی نموده

است. به همین منظور، در اثر پیش رو، علاوه بر مباحث نظری، بالغ بر ۲۵ دادنامه، نظرات مشورتی متعدد از اداره حقوقی قوه قضائیه، بخشنامه‌های بیمه مرکزی، آیین‌نامه‌های مربوط به هر ماده و رویه‌های حاکم بر محاکم و شرکت‌های بیمه بیان شده است.

این مختصر گام نخست است در مسیر پر پیچ و خم عدالت و بدون شک، بدون نقص، نخواهد بود. فلذا، دست یاری و همکاری به سوی اساتید معزز، قضات و وکلای محترم دادگستری و جامعه حقوقی کشور دراز نموده و امید است با نگاه تیز بین و ارائه پیشنهادات و دیدگاه‌های ارزشمند، نگارندگان را در رفع نواقص و تکمیل کتاب حاضر یاری رسانند.

بایسته است در پایان، در حمایت‌ها و دلگرمی‌های همیشگی جناب آقای مهندس سید مجید بختیار، جناب آقایان مهندس امیررضا واعظی آشتیانی و جناب آقای محمدمهدی امانی که همگی از دیران ارشد صنعت بیمه کشور می‌باشند و همواره مایه دلگرمی و شوق انتشار آثارشان بوده سپاسگزاری ویژه داشته باشیم و توفیق روزافزون این عزیزان را از خداوند تعالی خواستاریم.

همچنین، از مدیریت محترم انتشارات جنگل و همکاران پر تلاش ایشان به خصوص جناب آقای خسروان، جناب آقای حسینی و به کارکنانم بحری‌نژاد که در انتشار این کتاب همکاری داشته‌اند صمیمانه سپاسگزاری نمایم.

محمدصادق شیخوند

Shaykhondaghi.1386@gmail.com

حکیمه انصاری رامندی